

NACIONALINĖ TEISMŲ ADMINISTRACIJA

Biudžetinė įstaiga, L. Sapiegos g. 15, LT-10312 Vilnius, tel. (8 5) 268 5186, faks. (8 5) 268 5187, el. p. info@teismai.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188724424

Teisėjų tarybai

2014-04-22 Nr. 4R-1176-1.17

DĖL PASEKMIŲ, KYLANČIŲ NUSTAČIUS TEISĖJO SVEIKATOS PROBLEMAS

2014 m. vasario 28 d. vykusiame Teisėjų tarybos posėdyje buvo svarstomas klausimas dėl teisėjo darbo krūvio, turint jam sveikatos problemų (negaliją), sumažinimo. Teisėjų taryba pavedė Nacionalinei teismų administracijai išanalizuoti teisinį reglamentavimą, susijusį su teisėjo darbu, kai teisėjas turi sveikatos problemų, ir pateikti pasiūlymus, kaip praktikoje galėtų būti sprendžiamas klausimas dėl teisėjo darbo krūvio sumažinimo jam negalint dirbti pilnu krūviu. Nacionalinė teismų administracija Teisėjų tarybai teikia svarstyti su Teismų administravimo komitetu suderintą išvadą.

Vertinant Lietuvos Respublikos teismų įstatyme (toliau – Teismų įstatymas) įtvirtintą reguliavimą, tiek, kiek jis susijęs su pasekmių, kylančių nustačius teisėjo sveikatos problemas, reglamentavimu, pažymėtina, kad Teismų įstatymo 90 straipsnio 1 dalies 3 punktas nustato, kad teisėjas atleidžiamas iš pareigų dėl sveikatos būklės. Pagal to paties straipsnio 2 dalį atleisti teisėją iš pareigų dėl sveikatos būklės galima šiais atvejais:

1) kai per vienerius metus teisėjas serga daugiau kaip šimtą dvidešimt kalendorinių dienų iš eilės arba daugiau kaip šimtą keturiasdešimt kalendorinių dienų per paskutinius dvylika mėnesių,

2) kai teisėjas suserga nepagydoma ar kita ilgalaikė liga, kliudančia jam eiti teisėjo pareigas. Pastebėtina, kad 2009 m. kovo 19 d. Lietuvos Respublikos teisingumo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymo Nr. V-196/1R-80 10 punkte yra įtvirtintos ligos ir sveikatos problemos, dėl kurių teisėjai negali būti pripažinti atitinkantys reikalavimus jų sveikatai. Manytina, kad šių ligų ar sveikatos problemų diagnozavimas pripažintinas pagrindu atleisti teisėją.

Teismų įstatymas tiesiogiai nurodymas, kad nustačius aukščiau minėtas su teisėjo sveikatos problemomis susijusias aplinkybes teisėjas yra atleidžiamas, neaptaria pasekmių, kurios kyla nustačius teisėjo sveikatos problemas, dėl kurių aukščiau minėtos aplinkybės nenustatomos, pavyzdžiui, kaip nagrinėjamu atveju, teisėjui dėl sveikatos būklės (negalios) negalint dirbti pilnu krūviu.

Paminėtina, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, išnagrinėjęs bylą dėl teisėjams teisės aktais neteisėtai sumažinto ir neišmokėto atlyginimo 2009 m. sausio 23 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. A⁸²²-790/2009, bylos kontekste yra konstatavęs: „Nors Lietuvos Respublikos teismų įstatymas nagrinėjamoje byloje aktualių klausimų nereglementuoja, o pagal Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 4 straipsnio 5 dalies antrą punktą šis įstatymas netaikomas teisėjams, tačiau pagal Teismų įstatymo 3 straipsnio 1 dalį teisėjų nepriklausomumo garantijas bei teisėjų statusą nustato Lietuvos Respublikos Konstitucija, šis ir kiti įstatymai bei kiti teisės aktai, o pagal to paties įstatymo 41 straipsnį teisėjas yra valstybės pareigūnas, turintis šiame bei kituose įstatymuose numatytus valstybės valdžios įgaliojimus. Atsižvelgdama į minėtas teisės nuostatas teisėjų kolegija laikosi nuostatos, kad susidarius teisės reglamentavimo spragoms klausimai, kurie yra susiję su teisėjų statusu, jų darbine veikla ir kurie nereglementuojami Lietuvos Respublikos teismų įstatymo, Lietuvos Respublikos teisėjų atlyginimo įstatymo ir kt., atsižvelgiant į aplinkybes kiekvienu konkrečiu atveju gali būti sprendžiami vadovaujantis DK nuostatomis.“ (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2009 m. sausio 23 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁸²²-790/2009).

Atsižvelgiant į tai, kad, kaip minėta aukščiau, Teismų įstatyme nėra įtvirtintas teisinis reglamentavimas, kuriuo remiantis turėtų būti sprendžiamos situacijos, kai teisėjui dėl sveikatos problemų negalint dirbti pilnu krūviu nėra nustatomos aplinkybės, sudarančios pagrindą priimti sprendimą dėl teisėjo atleidimo, tokio reglamentavimo nebuvimas laikytinas įstatymo spraga, kuri, remiantis Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išaiškinimu turi būti užpildoma taikant Darbo kodekse esančias darbdavio ir darbuotojo santykius reglamentuojančias bendrąsias teisės normas.

Pagal Darbo kodekso 146 straipsnio 1 dalies 2 ir 5 punktus ne visas darbo dienos arba darbo savaitės darbo laikas nustatomas darbuotojo reikalavimu dėl jo sveikatos būklės pagal sveikatos įstaigos išvadą arba neįgaliojo reikalavimu pagal Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos išduotą išvadą. Šio straipsnio 3 dalis nustato, kad tokiais atvejais asmeniui darbas apmokamas proporcingai jo dirbtam laikui arba atliktam darbui.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas savo praktikoje ne kartą yra akcentavęs, kad kiekvieno darbdavio pareiga – sudaryti tinkamas, saugias ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas. 2011 m. vasario 28 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje Nr. 3K-3-79/2011, teisėjų kolegija pažymėjo, kad, jeigu dėl darbo aplinkos veiksnių darbuotojo sveikatos būklė pablogėja ir kompetentinga institucija – Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Tarnyba) – konstatuoja jam atitinkamo lygio nedarbingumą, tai šios institucijos priimti sprendimai dėl neįgalaus asmens darbo pobūdžio ir sąlygų yra privalomi tiek darbdaviui, tiek darbuotojui. <...> Pažymėtina ir tai, kad Tarnybos išvadoje, kurioje įvardijami rizikos veiksniai, galintys daryti įtaką asmens (darbuotojo) sveikatos būklės pablogėjimui ir kuriems veikiant asmuo negali dirbti, gali būti pateikta ir rekomendacija dirbti ne visą darbo dienos arba darbo savaitės laiką. Šios rekomendacijos įgyvendinimas priklauso išimtinai nuo darbuotojo valios, todėl, darbuotojui pareiškus reikalavimą dirbti ne visą darbo laiką, šis darbuotojo pageidavimas darbdaviui tampa privalomas (Darbo kodekso 146 straipsnio 1 dalies 5 punktas). Taigi darbdavys, nors savo valia vienašališkai ir negali neįgaliam darbuotojui nustatyti ne viso darbo laiko, bet įgyvendindamas darbdaviui privalomą Tarnybos išvadą <...>, turi šią aplinkybę įvertinti bei sudaryti galimybę darbuotojui tokia teise realiai pasinaudoti (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2011 m. vasario 28 d. nutartis, priimta civilinėje byloje *T. G. v. AB „Šilutės baldai“*, bylos Nr. 3K-3-79/2011).

Remiantis tuo, kas aukščiau išdėstyta, siūlytina teismo administratoriui iš teisėjo gavus prašymą (reikalavimą) dėl darbo krūvio sumažinimo dėl jo turimos sveikatos būklės (negalios) šį prašymą spręsti pagal Darbo kodekso nuostatas, priimant atitinkamą vidaus teisės aktą, kuriuo, atsižvelgiant į sveikatos įstaigos arba Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos išduotą išvadą, joje pateiktus nurodymus dėl darbo sąlygų ir nustatytą darbingumo lygį bei terminą, kuriam jis nustatytas, būtų nustatomas teisėjui atitinkamas darbo laikas minėtu laikotarpiu bei kartu išsprendžiamas klausimas dėl darbo užmokesčio jam proporcingo sumažinimo. Tokiu būdu teisėjui, turinčiam sveikatos problemų ar negalią, būtų užtikrintos tinkamos darbo sąlygos. Taip pat siūlytina Teisėjų tarybai atkreipti įstatymų leidybos iniciatyvos teisę turinčių subjektų dėmesį į nurodytos įstatymo spragos egzistavimą.

Prašome Teisėjų tarybos pritarti šiame rašte išdėstytai pozicijai ir prie šio rašto pridedamam Teisėjų tarybos protokolinio sprendimo projektui.

PRIDEDAMA. 1 lapas.

Direktoriaus pavaduotoja,
atliekanti direktoriaus funkcijas

Reda Molienė

TEISĖJŲ TARYBA

Protokolinis sprendimas

2014 m. balandžio 25 d.
Vilnius

1. Pritarti 2014 m. balandžio 22 d. Nacionalinės teismų administracijos rašte „Dėl pasekmių, kylančių nustačius teisėjo sveikatos problemas“ išdėstytai pozicijai dėl teisėjo darbo krūvio sumažinimo jam negalint dirbti pilnu krūviu dėl turimos sveikatos būklės (negalios).

2. Pavesti Nacionalinei teismų administracijai apie šią poziciją informuoti Lietuvos Respublikos teismus.

3. Kreiptis į Lietuvos Respublikos Seimo Teisės ir teisėtvarkos komitetą, Lietuvos Respublikos Vyriausybę ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministeriją, atkreipiant jų dėmesį į 2014 m. balandžio 22 d. Nacionalinės teismų administracijos rašte nurodytą teisinio reguliavimo spragą.

Posėdžio pirmininkas

Posėdžio sekretorius